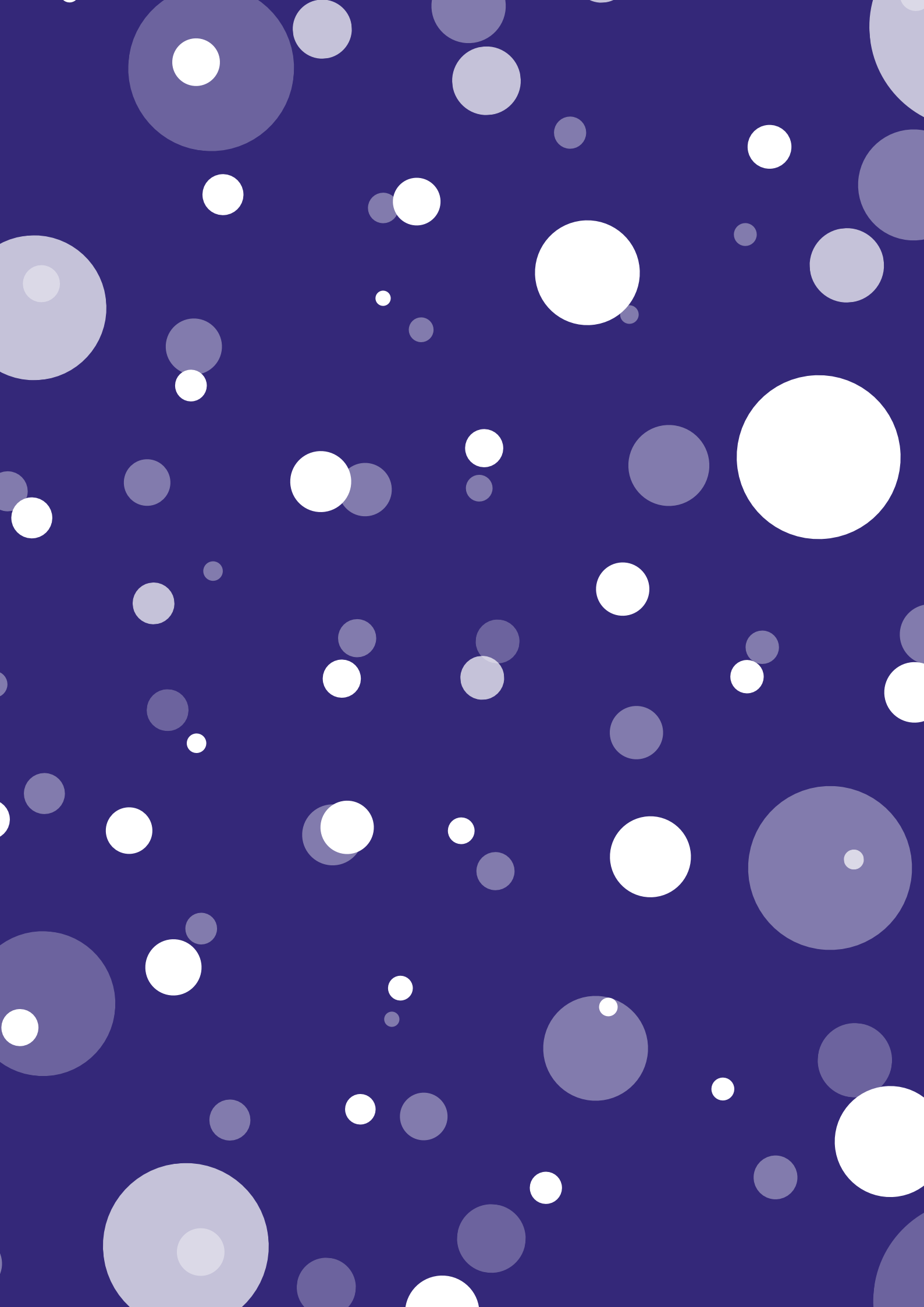

ANTISEMITISME in het Nederlandse **SOCIALE** **MEDIA LANDSCHAP**

EXECUTIVE SUMMARY

2022

Executive summary

Dit rapport biedt een systematisch overzicht van de aanwezigheid en verspreiding van antisemitisme in het Nederlandse sociale medialandschap in 2022. Op basis van grootschalige dataverzameling (circa 25 miljoen berichten), gecombineerd met AI-gestuurde analyses en netwerk-, topic-, meme- en tijdslijn-analyse, wordt inzicht geboden in zowel de omvang als de thematische en structurele inbedding van antisemitische discoursen. De resultaten laten zien dat antisemitisme online niet alleen een persistent, maar ook een dynamisch fenomeen is dat zich voortdurend aanpast aan nieuwe maatschappelijke en geopolitieke contexten.

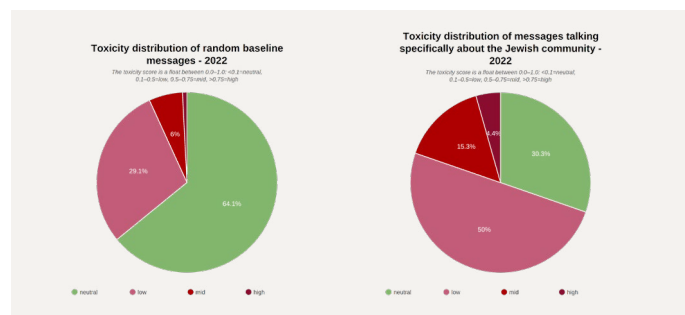
Methodologie

De analyses in dit rapport zijn uitgevoerd met twee in-house ontwikkelde AI-modellen. Het toxiciteits-algoritme kent berichten automatisch een toxiciteitscore toe en classificeert daarin meerdere subcategorieën van problematische content (niet enkel antisemitisme). Naast dit brede toxiciteitsalgoritme werd een gespecialiseerde antisemitisme-classifier ontwikkeld: dit model detecteert naast antisemitisme in het algemeen ook verschillende subcategorieën en aanverwante thema's van antisemitisme, zoals negationisme en complottheorieën¹.

Bij het bepalen wat als antisemitisme wordt aangemerkt, werd de definitie van de *International Holocaust Remembrance Alliance* (IHRA)² als richtlijn gebruikt, aangevuld met de *Nexus White Paper*³ en de *Jerusalem Declaration on Antisemitism* (JDA)⁴ voor helder onderscheid tussen antisemitisme enerzijds en legitieme kritiek op Israël of het zionisme anderzijds.

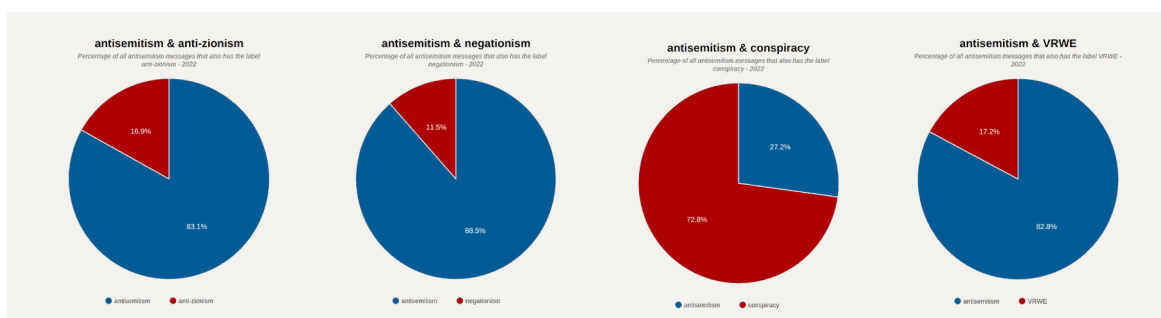
Samenstelling dataset

De dataset van 2022 omvat in totaal 25.321.810 berichten afkomstig van dertien platformen: zowel grote mainstream platformen (Twitter/X, Facebook, Instagram, TikTok, YouTube, Reddit) als lokale Nederlandse platformen (GeenStijl, Dumpert⁵, Marokko.nl⁶) en fringe media (4chan/4plebs⁷, Telegram, 9gag⁸). Opvallend hierbij is de substantiële Nederlandse aanwezigheid op fringe platformen (meer dan 50.000+ berichten op 4chan alleen) die bekend staan om hun minimale moderatie, anonimiteit en verspreiding van extremistische content, waaronder antisemitisme. Nieuw in 2022 is de aanwezigheid van het Nederlandse alternatieve media platform Bkcbx⁹.

Toxiciteitsanalyse

Antisemitische berichten vormen in 2022 een relatief klein aandeel van de volledige dataset (0,4%), maar in absolute aantallen vertaalt dit zich in meer dan 100.000 antisemitische uitingen. De verdeling over platformen is ongelijk: fringe platformen zoals 4chan vertonen de hoogste concentraties (8%), maar ook Bkcbx valt direct op als nieuwe brandpunt van antisemitisme (4%). Nog scherper wordt het beeld wanneer de analyse zich beperkt tot enkel berichten die expliciet de Joodse gemeenschap benoemen: in die subset stijgt het aandeel antisemitische berichten naar 20%, en op fringe platformen als 4chan loopt

dit op tot meer dan 80%. De analyse van het algehele toxiciteitsniveau^o bevestigt dat het discours over de Joodse gemeenschap structureel vijandiger is dan het algemene online discours: slechts 30% van de

berichten over Joden is volledig neutraal, tegenover 64% in volledig willekeurige sociale media berichten (baseline).

Complotdenken is de dominante context: 73% van alle antisemitische berichten bevat een complotnarratief. Holocaustontkenning of -trivialisering is aanwezig in 11,5% van de antisemitische berichten, gewelddadig rechts-extremistisch jargon (VRWE) in 17% en anti-Israël en anti-zionistische retoriek eveneens in 17%.

Directe doodsbedreigingen blijven relatief zeldzaam (circa 1%), maar in absolute aantallen gaat het hierbij om honderden directe bedreigingen tegenover de Joodse gemeenschap.

Netwerkanalyse

De netwerkanalyse op basis van Twitter/X-data brengt de verspreiding van antisemitisme in het Nederlandse online politieke landschap in kaart. Het netwerk omvat de meest actieve en invloedrijke accounts, ingedeeld in clusters die bredere politieke oriëntaties reflecteren; van links-georiënteerde clusters tot centrum-rechtse en radicaal-rechtse clusters. We vinden meerdere Nederlandse superverspreiders van antisemitisme in het Nederlandse Twitter/X-netwerk. De hoogste concentratie van antisemitische verspreiders bevindt zich in de rechts-radical cluster, die nauw verbonden is met complotverspreiders. Maar antisemitisme verspreidt zich ook meer diffuus door het netwerk en is, hoewel in mindere mate, zichtbaar in die delen van het netwerk die behoren tot het politieke centrum en de meer linkse segmenten van het netwerk.

Topicanalyse

De geautomatiseerde topicanalyse laat het dominante thema zien: de voorstelling van Joden als een alomtegenwoordige machtselite die media, politiek, financiën en maatschappelijke bewegingen zou controleren. George Soros¹¹ en de Rothschild-familie¹² hebben een centrale en symbolische plaats in deze narratieven die zowel klassieke antisemitische stereotypen bevatten, als Joden beschuldigen actuele (en lokale) maatschappelijke crises en fenomenen te orchestreren. Hierbij komen onder andere de Covid-19-pandemie, Antifa¹³, Black Lives Matter (BLM)¹⁴, Kick Out Zwarte Piet (KOZP)¹⁵ en LGBTQ+ aan bod. Complottermen die herhaaldelijk genoemd worden zijn: “white replacement”¹⁶, “white genocide”¹⁷, “New World Order”¹⁸ en “Kalergi-plan”¹⁹. Holocausttrivialisering is eveneens prominent aanwezig (naast antivax-gerelateerde uitingen, verschijnen nu ook vergelijkingen met de boerenprotesten).

Nieuw in 2022 is de sterke integratie van de oorlog in Oekraïne: Zelensky wordt aangevallen op zijn Joodse achtergrond, zowel Rusland als Oekraïne worden in antisemitische narratieven neergezet als “onder invloed van Joodse machten” en complotten over biolabs in Oekraïne²⁰ en de Holodomor²¹ gaan rond. Het meest verontrustend is daarnaast dat we in 2022, in tegenstelling tot 2021, topic clusters terugvinden met zeer expliciete en dreigende beschrijvingen tegenover de Joodse gemeenschap.

Ook meer obscure complottheorieën worden zichtbaar, zoals de Khazaren-mythe (het idee dat zogenaamde “neppe” of “crypto” Joden heimelijke controle uitoefenen)²², het linken van Joden aan communisme²³ en satanisme (Synagoge van Satan)²⁴, het klassieke motief van de Godsmoord²⁵ en de suggestie dat Joden disproportioneel profiteren van Nobelprijzen of de internationale financiële orde. Ook gedachtgoed waarin naast Joden, aliens en “reptilians”²⁶ worden neergezet als geheime machthebbers wordt zichtbaar. Dit kan te maken hebben met het feit dat de bekende Britse complotdenker David Icke (die deze theorieën verspreidt) eind 2022 de toegang tot Nederland werd ontzegd.²⁷

Topics typerend voor de Nederlandse context worden eveneens zichtbaar. Politici als Sigrid Kaag en Mark Rutte worden neergezet als marionetten van Soros, en het zwartepietendebat en KOZP worden opnieuw in antisemitische retoriek geïntegreerd.

Meme-analyse

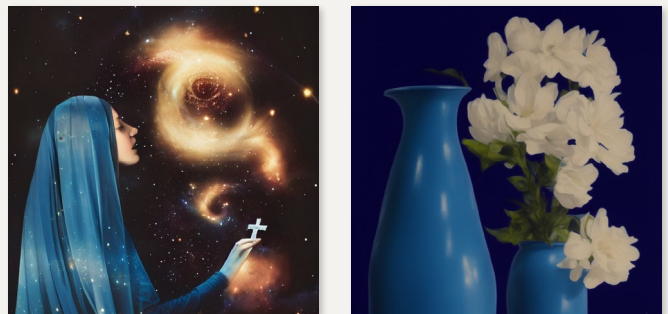
De analyse van een duizendtal antisemitische memes toont dat visuele cultuur een cruciale rol speelt in de verspreiding van antisemitisme. Terugkerende beeldelementen zijn verheerlijking van het Nazisme en de Holocaust, karikaturale afbeeldingen en lijsten van bekende Joodse personen gemarkeerd met een Davidsster om de zogenaamde “Joodse macht” te symboliseren.

Twee figuren die het visuele antisemitische repertoire domineren zijn; de *Happy Merchant*-karikatuur²⁸, een karikaturale afbeelding die “de Jood” afschildert als manipulatief en gierig, en *Pepe the Frog*²⁹ herhaaldelijk afgebeeld in nazi-uniform of als Hitler. Beide fungeren als *dogwhistles*: voor ingewijden directe herkenningstekens, voor buitenstaanders ogenschijnlijk onschuldige beelden.

Bijzonder verontrustend is de expliciete aanwezigheid van dehumaniserende en gewelddadige beelden, waarin Joden als ratten of ongedierte worden afgebeeld of fysiek worden aangevallen.

Nieuw in 2022 zijn de zogenaamde “sublimale memes”: afbeeldingen waarin de *Happy Merchant* verhuld of optisch verborgen is verwerkt, wat wijst op een toenemend gebruik van verholde antisemitische symboliek. Andere nieuwe thema's zijn de verheerlijking van Kanye West (Amerikaanse muziekproducent) na zijn publieke antisemitische uitspraken³⁰, en memes die refereren aan de oorlog in Oekraïne, het Azov bataljon en de vermeende “Joodse invloed” op zowel Poetin als Zelensky.

Tijdslijn

Uit de tijdslijn-analyse blijkt dat antisemitisch discours persistent aanwezig is, maar sterk event-gedreven in intensiteit. Op grote mainstream platformen volgen afzonderlijke pieken in januari-februari, plausibel gelinkt aan de Russische invasie van Oekraïne op 24 februari 2022 en de internationale boerenprotesten ("Freedom Convoy") in Canada³¹, waarbij samenzweringdenken rond een globalistische elite en controle wordt gevoed. Joodse figuren en "globalisten" worden verantwoordelijk gesteld.

Op Bkcbx detecteren we in oktober een tijdssegment met hoge piekintensiteit. De inhoud combineert de Khazarentheorie, Joodse controle- en WEF-complotdenken en directe geweldsoproepen gericht aan politici ('landverraders... afknallen', 'eliminieren'). De timing valt samen met de aanhoudende stikstofcrisis, de presentatie van het stikstofrapport van bemiddelaar Johan Remkes op 5 oktober 2022³² en de boerenprotesten³³ in diezelfde periode.

Vergelijking 2021–2022

Vergeleken met 2021 blijft het totaalbeeld grotendeels stabiel, antisemitisme is persistent aanwezig, sterk verweven met complotdenken en geconcentreerd op fringe platformen, maar er zijn enkele relevante verschuivingen. Het aandeel antisemitische berichten daalde licht (van 0,5% naar 0,4%), maar de toon lijkt grover te zijn geworden: de toxiciteit van zowel het algemene discours als het discours over de

Joodse gemeenschap nam toe. De verwevenheid met complotdenken nam verder toe (van 67% naar 73%). Nieuw in 2022 zijn de integratie van de oorlog in Oekraïne als antisemitisch narratief, de opkomst van Bkcbx als alternatief mediaplatform met hoge antisemitisme-cijfers, en een meer diffuse netwerkverspreiding waarbij antisemitisme ook zichtbaar wordt buiten de radicaal-rechtse clusters. Thematisch actualiseren antisemitische complottheorieën zich voortdurend, van Covid naar boerenprotesten naar geopolitiek, zonder dat de onderliggende structuur verandert.

Conclusie

De bevindingen uit 2022 bevestigen en versterken het beeld dat uit 2021 naar voren kwam: antisemitisme online is een persistent en dynamisch fenomeen, structureel ingebed in complotgedreven netwerken en voortdurend aangepast aan actuele maatschappelijke en geopolitieke contexten. De lichte daling in absolute aantallen gaat gepaard met een verharding van de toon en een bredere verspreiding door het netwerk. De opkomst van alternatieve mediaplatformen als Bkcbx, de integratie van de oorlog in Oekraïne in antisemitische narratieven en de zichtbaarheid van expliciete geweldsoproepen in topicanalyse ondersteunen dat het fenomeen zich ontwikkelt en nieuwe kanalen en contexten binnendringt. De aanwezigheid van honderden directe doodsbedreigingen en dehumaniserende memes wijst daarbij onverminderd op reële veiligheidsrisico's.

Eindnoten

- ¹ Zie het methodologisch document en het uitgebreide technische rapport voor meer informatie bij deze modellen
- ² <https://holocaustremembrance.com/resources/working-definition-antisemitism>
- ³ <https://nexusproject.us/nexus-resources/nexus-white-paper/>
- ⁴ <https://jerusalemdeclaration.org>
- ⁵ Geenstijl en Dumpert zijn aan elkaar gelieerde, Nederlandse blogs met commentaarsecties. Ze staan bekend om hun provocerende en veelal polariserende toon en minieme moderatie.
- ⁶ Marokko.nl is een forum dat oorspronkelijk gericht is op jongeren met een Marokkaans-Nederlandse achtergrond. Het platform functioneert als een online gemeenschap waar thema's zoals actualiteit, cultuur en dagelijks leven worden besproken. Het forum heeft door de jaren heen kritiek gekregen, omdat in sommige discussies discriminerende, seksistische en polariserende uitingen te vinden zijn.
- ⁷ 4chan is een website waar gebruikers volledig anoniem en zonder moderatie berichten kunnen delen. Het platform staat bekend om de verspreiding van extreem haatdragende, gewelddadige en mogelijk radicaliserende content.
- ⁸ 9gag is een platform dat zich richt op het delen van memes en korte video's. Het heeft een beperkte moderatie en staat bekend om zijn soms controversiële en aanstootgevende humor, die vaak grenst aan extremistische inhoud.
- ⁹ Bkcbx is een Nederlands mediaplatform dat zich profileert als alternatief nieuws- en opiniekanaal. Het richt zich sterk op maatschappelijk en politiek debat en staat bekend om zijn kritische houding tegenover gevestigde media, overheid en instituties. Het platform biedt artikelen, video's en discussies, en trekt een publiek dat geïnteresseerd is in alternatieve perspectieven. Moderatie is beperkt, waardoor in de reacties ook polariserende en soms complottheoretische standpunten voorkomen.
- ¹⁰ Hierbij wordt niet enkel antisemitisme in kaart gebracht, maar ook andere vormen van toxische content zoals racisme, misogynie, homofobie, dehumanisering, etc.
- ¹¹ <https://factually.co/fact-checks/politics/evolution-of-george-soros-conspiracy-theories-antisemitism-role-e88932>
- ¹² <https://www.britannica.com/story/where-do-anti-semitic-conspiracy-theories-about-the-rothschild-family-come-from>
- ¹³ (ultra) linkse, antifascistische beweging die soms wordt genoemd in complottheorieën: [https://en.wikipedia.org/wiki/Antifa_\(United_States\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Antifa_(United_States))
- ¹⁴ Anti-racisme en -discriminatie beweging: https://en.wikipedia.org/wiki/Black_Lives_Matter
- ¹⁵ Actiegroep die bewustwording creëerde rond racisme en zwarte piet: https://nl.wikipedia.org/wiki/Kick_Out_Zwarte_Piet
- ¹⁶ https://en.wikipedia.org/wiki/Great_Replacement_conspiracy_theory
- ¹⁷ https://en.wikipedia.org/wiki/White_genocide_conspiracy_theory
- ¹⁸ https://en.wikipedia.org/wiki/New_World_Order_conspiracy_theory
- ¹⁹ https://en.wikipedia.org/wiki/Kalergi_Plan
- ²⁰ Door Rusland gestuwde complottheorie die beweert dat in de Oekraïne zogenaamde "biolabs" te vinden zijn; door de VS gefinancierde fabrieken die biologische wapens zouden produceren: https://en.wikipedia.org/wiki/Ukraine_bioweapons_conspiracy_theory
- ²¹ Terugkerende antisemitische complottheorie die beweert dat Joden verantwoordelijk zijn voor de Holodomor (grote hongersnood in Oekraïne onder het Sovjetregime begin jaren 30, waarbij miljoenen mensen omkwamen): <https://nl.wikipedia.org/wiki/Holodomor>

²² Terugkerende antisemitische complottheorie die beweert dat zogenaamde “Khazaarse Joden” geen “echte” Joden zijn: <https://www.adl.org/resources/article/untangling-false-claims-about-ashkenazi-jews-khazars-and-israel>

²³ Terugkerende antisemitische complottheorie die beweert dat Joden de Russische revolutie orchestreerden, de Sovjet-unie regeerden en dat communisme een “Joodse uitvinding” is: https://en.wikipedia.org/wiki/Jewish_Bolshevism

²⁴ https://en.wikipedia.org/wiki/Synagogue_of_Satan

²⁵ Terugkerende antisemitische mythe die beweert dat Joden collectief verantwoordelijk zijn voor de dood van Jezus: <https://antisemitism.adl.org/deicide/>

²⁶ https://en.wikipedia.org/wiki/Reptilian_conspiracy_theory

²⁷ <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2022/11/04/britse-complotdenker-david-icke-mag-nederland-niet-binnen-om-spe/>

²⁸ https://en.wikipedia.org/wiki/Happy_Merchant

²⁹ https://en.wikipedia.org/wiki/Pepe_the_Frog

³⁰ <https://www.bbc.com/news/entertainment-arts-63198991>

³¹ https://en.wikipedia.org/wiki/Canada_convoy_protest

³² <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2022D39675&did=2022D39675>

³³ <https://nipv.nl/wp-content/uploads/2022/09/20220912-NIPV-Boerenprotesten-in-de-zomer-van-2022.pdf>

Colofon

Titel

Antisemitisme in het Nederlandse sociale media landschap: 2022 Executive summary

Publicatiedatum

Mei 2026

Opdrachtgever

Centrum Informatie en Documentatie Israël (CIDI) *in casu* Stichting Informatie en Meldpunt Antisemitisme (meldantisemitisme.nl)

Uitvoering en onderzoek

Textgain

Financiële ondersteuning

De onderzoeken zijn mogelijk gemaakt door financiële ondersteuning van de Nationaal Coördinator Antisemitismebestrijding (NCAB).

Methodologie

Dit rapport is gebaseerd op de analyse van publiek toegankelijke online bronnen, waaronder sociale mediaplatformen, discussiefora en andere openbare digitale omgevingen. Voor de detectie en analyse van online antisemitische uitingen werd een combinatie ingezet van AI- en NLP-technieken, meertalige lexicons, contextuele analyse en menselijke validatie, gericht op het in kaart brengen van trends, narratieven, verspreidingsdynamieken en taalgebruik binnen online discussies.

Juridische en ethische disclaimer

De analyses in dit rapport zijn gebaseerd op geautomatiseerde detectie en interpretatie van publieke online content. Hoewel maximale zorgvuldigheid is betracht, kunnen classificaties en interpretaties onderhevig zijn aan contextuele beperkingen. Het rapport heeft als doel maatschappelijke trends en risico's inzichtelijk te maken en vormt geen juridische kwalificatie van individuele uitingen of personen. Persoonsgegevens worden waar mogelijk geaggregeerd, gepseudonimiseerd of geanonimiseerd verwerkt conform de AVG/GDPR en relevante Europese regelgeving.

Vormgeving

Luna 3

Contact

cidi.nl of meldantisemitisme.nl
textgain.com

Copyright

© 2026 Textgain.
Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming, tenzij wettelijk anders is toegestaan.

Online antisemitisme: hoe staat het ervoor?

Sociale media zijn uitgegroeid tot een belangrijke plek waar antisemitische denkbeelden, complottheorieën en haat zich verspreiden. Om een volledig beeld te krijgen van antisemitisme in Nederland liet CIDI, samen met het Meldpunt Antisemitisme en de NCAB, onderzoek uitvoeren door Textgain naar het Nederlandse online landschap.

Deze rapportages brengen de belangrijkste trends, narratieven en ontwikkelingen op Nederlandse sociale media van 2021 tot 2024 in kaart.

Het onderzoek vormt onderdeel van een monitor die de ontwikkeling van online antisemitisme door de jaren heen inzichtelijk moet maken.

Alleen door online en offline ontwikkelingen structureel te volgen, kunnen we antisemitisme beter begrijpen, herkennen en bestrijden.

CIDI meld.
antisemitisme

 textgain

Nationaal Coördinator
Antisemitismebestrijding
Ministerie van Justitie en Veiligheid